

Bruxelles, 22.3.2022
COM(2022) 118 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

**privind evaluarea punerii în aplicare și a realizărilor programului „Drepturi, egalitate și
cetățenie” pentru perioada 2014-2020**

{SWD(2022) 58 final} - {SWD(2022) 59 final}

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

privind evaluarea punerii în aplicare și a realizărilor programului „Drepturi, egalitate și cetățenie” pentru perioada 2014-2020

Scopul programului „Drepturi, egalitate și cetățenie” (denumit în continuare „programul DEC”) a fost să dezvolte în continuare o Europă a drepturilor și a egalității în conformitate cu Strategia Europa 2020. Acesta a promovat valorile-cheie pe care se întemeiază Uniunea Europeană și a contribuit la dezvoltarea în continuare a unui spațiu în care egalitatea și drepturile persoanelor, astfel cum sunt consacrate în Tratatul privind Uniunea Europeană, în Carta drepturilor fundamentale ale UE și în convențiile internaționale privind drepturile omului, sunt promovate, protejate și puse efectiv în aplicare.

Prezentul raport prezintă rezultatele obținute de program, în conformitate cu obligația prevăzută la articolul 13 alineatul 2 litera (c) din temeiul juridic al programului¹ (denumit în continuare „regulamentul”). Regulamentul prevede obligația Comisiei Europene de a prezenta Parlamentului European și Consiliului, până la 31 decembrie 2021, un raport de evaluare ex-post a programului. Acest raport trebuie să evalueze impactul pe termen lung și durabilitatea efectelor programului, în vederea fundamentării unei decizii cu privire la orice program ulterior. Cu toate acestea, în 2021, un număr considerabil de proiecte (peste 40 %) au rămas în desfășurare din cauza duratei lor de viață multianuale. Această situație a fost exacerbată de pandemia de COVID-19, care a cauzat prelungirea duratei mai multor proiecte. Prin urmare, o evaluare cuprinzătoare a rezultatelor și impactului pe termen lung ale programului va fi posibilă numai într-o etapă ulterioară.

Din aceste motive, evaluarea ex-post va fi realizată în două părți. Prezentul raport reprezintă prima parte a evaluării. Acesta se bazează pe datele disponibile în prezent, oferă o imagine de ansamblu a modului în care este distribuită finanțarea și evaluează realizările de până acum ale programului. În timp ce noul program „Cetățeni, egalitate, drepturi și valori” pentru perioada 2021-2027 (denumit în continuare „programul CEDV”) a fost deja adoptat, printre altele, pe baza rezultatelor evaluării intermediare a programului DEC 2014-2020, această primă parte a evaluării ex-post a programului anterior va clarifica domeniile care ar putea fi îmbunătățite în ceea ce privește punerea în aplicare a noului program CEDV.

A doua parte a evaluării va fi realizată într-o etapă ulterioară, de îndată ce vor fi disponibile toate datele finale și în coroborare cu evaluarea intermediară a programului CEDV următor. A doua parte va evalua impactul pe termen lung și durabilitatea efectelor programului. Aceasta va oferi recomandări pentru noul cadru financiar multianual după 2027, după caz.

Deși prezentul raport analizează toate programele anuale de lucru din 2014 până în 2020, nu toate activitățile începuseră la momentul acestei evaluări. Prin urmare, a fost stabilită data-limită de 31.12.2020, pentru a defini domeniul de aplicare al prezentului raport. A doua parte a evaluării ex-post va completa imaginea de ansamblu prin analizarea activităților rămase.

Prezentul raport se bazează pe constatările evaluării² realizate de Comisia Europeană, cu sprijinul unui contractant.

¹ Regulamentul (UE) nr. 1381/2013 din 17 decembrie 2013 de instituire a programului „Drepturi, egalitate și cetățenie” pentru perioada 2014-2020 (JO L 354, 28.12.2013).

² Documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește raportul privind evaluarea punerii în aplicare a programului „Drepturi, egalitate și cetățenie” 2014-2020.

1. INTRODUCERE ȘI CONTEXT

Programul DEC 2014-2020 a înlocuit programele în vigoare în perioada de programare 2007-2013, și anume programul Daphne III, programul „Drepturi fundamentale și cetățenie” și două dintre domeniile de politică ale programului Progress³, și anume „combaterea discriminării” și „egalitatea de gen”.

Programul DEC a fost instituit prin Regulamentul (UE) nr. 1381/2013 al Parlamentului European și al Consiliului.

Conform regulamentului, **obiectivul general** al programului este:

- să contribuie la dezvoltarea în continuare a unui spațiu în care egalitatea și drepturile persoanelor, consacrate în TUE, în TFUE, în cartă și în convențiile internaționale privind drepturile omului la care Uniunea a aderat, sunt promovate, protejate și puse efectiv în aplicare.

Obiectivele specifice ale programului sunt următoarele:

- promovarea aplicării eficiente a principiului nediscriminării pe criterii de sex, apartenență rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală și respectarea principiului nediscriminării pe criteriile enunțate la articolul 21 din cartă;
- prevenirea și combaterea rasismului, a xenofobiei, a homofobiei și a altor forme de intoleranță;
- promovarea și protecția drepturilor persoanelor cu handicap;
- promovarea egalității între femei și bărbați și dezvoltarea abordării integrate a acesteia;
- prevenirea și combaterea tuturor formelor de violență împotriva copiilor, a tinerilor și a femeilor și a altor grupuri expuse riscurilor;
- promovarea și protejarea drepturilor copilului;
- contribuția la asigurarea celui mai înalt nivel de protecție a vieții private și a datelor cu caracter personal;
- promovarea și îmbunătățirea exercitării drepturilor asociate calității de cetățean al UE;
- asigurarea exercitării de către cetățeni, în calitatea lor de consumatori sau de antreprenori pe piața internă, a drepturilor derivate din legislația Uniunii, având în vedere proiectele finanțate în cadrul Programului privind protecția consumatorilor.

Programul este pus în aplicare de Comisia Europeană prin gestiune directă.

În ceea ce privește **acoperirea geografică**, toate statele membre ale UE au fost eligibile să participe la program, precum și, pentru anumite obiective, Liechtenstein, Islanda și Serbia.

³ Comisia Europeană (2015), evaluare ex-post a cinci programe puse în aplicare în cadrul perspectivei financiare 2007-2013 – raport final. Evaluarea programului specific: Programul Daphne, http://ec.europa.eu/justice/grants1/files/expost_evaluations_2007_2013/daphne_programme_evaluation_final_report.pdf; Evaluarea programului specific: „Drepturi fundamentale și cetățenie”, http://ec.europa.eu/justice/grants1/files/expost_evaluations_2007_2013/frc_programme_evaluation_final_report.pdf; Evaluare ex-post a Programului pentru ocuparea forței de muncă și solidaritate socială – PROGRESS 2007-2013 și recomandări pentru programele ulterioare, până la PROGRESS 2014-2020 <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=12610&langId=en>.

2. PRINCIPALELE ELEMENTE ALE PROGRAMULUI ȘI PUNEREA SA ÎN APLICARE

În conformitate cu articolul 5 din regulament, **programul a sprijinit o gamă largă de activități**, inclusiv activități de analiză, de învățare reciprocă, de cooperare, activități de sensibilizare și de diseminare, activități de formare, dezvoltarea de instrumente precum pachete de formare/materiale/programe de învățământ și acțiuni de punere în aplicare a obiectivelor specifice ale programului. Programul a sprijinit și **organizațiile** din toată Europa care activează în domeniul drepturilor sociale și fundamentale, cum ar fi: rețele europene; organizații publice sau private, de regulă non-profit; autorități naționale, regionale și locale din statele membre ale UE; organizațiile societății civile; organizații internaționale.

Publicul larg din țările participante este, de asemenea, un **grup țintă** (grupuri care ar beneficia fie direct, prin participarea la activitățile programului, fie indirect, de pe urma punerii în aplicare a programului), întrucât obiectivele și inițiativele programului urmăresc să promoveze, să protejeze și să pună în aplicare în mod eficace egalitatea și drepturile persoanelor, în special ale persoanelor care se confruntă cu discriminarea, intoleranța sau violența, inclusiv migrații și minoritățile.

Astfel cum se prevede în regulament, programul a utilizat granturi pentru acțiuni, granturi de funcționare și acțiuni de achiziții ca mecanisme principale de finanțare.

2.1. Obiectivele specifice ale programului

Obiectivul specific nr. 1: Promovarea nediscriminării

Programul a sprijinit proiecte care vizează prevenirea și combaterea discriminării pe criterii de sex, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală. Un domeniu deosebit de important în cadrul acestui obiectiv este promovarea integrării romilor. În acest sens, programul DEC sprijină platformele naționale pentru romi și se derulează în strânsă cooperare cu statele membre ale UE și cu punctele lor de contact naționale pentru romi, precum și cu organizațiile societății civile care activează în domeniul nediscriminării și al integrării romilor. Programul a finanțat, de asemenea, activitățile Rețelei europene a organismelor de promovare a egalității. Sarcina principală a acestei rețele este consolidarea cooperării și a schimbului de informații pe teme legate de nediscriminare între organismele naționale de promovare a egalității desemnate de statele membre.

Obiectivul specific nr. 2: Prevenirea și combaterea rasismului, a xenofobiei, a homofobiei și a altor forme de intoleranță

Proiectele finanțate în acest domeniu au contribuit la o mai bună punere în aplicare a legislației UE existente în statele membre și la combaterea infracțiunilor motivate de ură și a discursurilor de incitare la ură. De exemplu, activitățile finanțate au ajutat la protejarea minorităților împotriva intensificării populismului, a extremismului și a intoleranței.

Obiectivul specific nr. 3: Promovarea drepturilor persoanelor cu handicap

Acest obiectiv specific vizează să sporească gradul de conștientizare și să îmbunătățească punerea în aplicare a drepturilor persoanelor cu handicap, ducând astfel la reducerea obstacolelor în calea participării depline a acestora în societate și a exercitării drepturilor lor. Aceasta s-a realizat preponderent prin granturi de funcționare care sprijină activitățile rețelilor de nivel european care pledează pentru drepturile persoanelor cu handicap și prin activități de achiziții axate pe culegerea de date, pe formare și pe demersuri de sensibilizare. Programul anual de lucru pentru 2014 a sprijinit lansarea cardului european pentru dizabilitate, menit să faciliteze călătoriile transfrontaliere pentru persoanele cu handicap.

Obiectivul specific nr. 4: Promovarea egalității între femei și bărbați

Programul a finanțat proiecte menite să sprijine țările participante și părțile interesate relevante în ceea ce privește îmbunătățirea echilibrului de gen în toate domeniile vieții, în special luarea deciziilor economice, și promovarea independenței economice egale a femeilor și a bărbaților. Finanțarea acordată în cadrul acestui obiectiv s-a axat, de asemenea, pe reducerea disparității de gen la nivelul salariilor, al veniturilor și al pensiilor.

Obiectivul specific nr. 5: Prevenirea și combaterea tuturor formelor de violență împotriva copiilor, a tinerilor și a femeilor și a altor grupuri expuse riscurilor

Programul a finanțat în principal proiecte care ajută la protejarea și sprijinirea celor mai vulnerabile victime ale violenței, cum sunt femeile și copiii, precum și activitățile de conștientizare și prevenire a violenței, în colaborare cu organizațiile societății civile care lucrează pe teren. De asemenea, s-a acordat finanțare pentru tratamentul persoanelor care comit acte de violență. Consolidarea sistemelor de protecție a copilului reprezintă una dintre prioritățile Comisiei, iar programul a sprijinit drepturile copiilor migranți prin finanțarea organizațiilor internaționale care lucrează direct pentru și cu acești copii.

Obiectivul specific nr. 6: Promovarea drepturilor copilului

Drepturile copilului sunt promovate prin proiecte axate pe justiția în interesul copilului și pe protecția copiilor vulnerabili (cum ar fi cei care părăsesc sistemele de asistență maternală și minorii aflați în conflict cu legea), prin sprijinirea activităților de formare destinate funcționarilor publici, a organizațiilor societății civile și a avocaților care se ocupă de acești copii.

Obiectivul specific nr. 7: Protecția vieții private și a datelor cu caracter personal

Programul este principala sursă de finanțare a UE în ceea ce privește protecția datelor. Activitățile desfășurate în cadrul acestui obiectiv specific au fost strâns legate de reforma în materie de protecție a datelor, adoptată în 2016. În cadrul acestui obiectiv, programul a finanțat activități care să sprijine, de exemplu, transpunerea și punerea în aplicare a noii legislații UE privind protecția datelor de către statele membre, precum și instruirea autorităților de protecție a datelor și a responsabililor cu protecția datelor.

Obiectivul specific nr. 8: Cetățenia UE

Programul a finanțat proiecte, majoritatea constând în activități de sensibilizare, pentru a sprijini includerea cetățenilor UE în viața civică și politică a Uniunii. Printre acestea s-au numărat proiecte menite să ajute cetățenii să devină mai conștienți de drepturile lor care decurg din cetățenia UE. Campaniile de informare privind drepturile asociate cetățeniei UE au fost finanțate în cadrul acestui obiectiv specific, punându-se un accent special pe drepturile electorale, în perspectiva alegerilor europene din 2019.

Obiectivul specific nr. 9: Drepturile consumatorilor sau ale antreprenorilor

Programul a finanțat și activități care ajută persoanele fizice, în calitate de consumatori sau de antreprenori pe piața unică, să își exercite drepturile care decurg din dreptul Uniunii Europene. Fondurile UE din acest domeniu au scopul de a contribui la sporirea cunoștințelor și a sensibilizării privind drepturile consumatorilor, în special pe piața digitală.

2.2. Buget

Tabelul 1 de mai jos prezintă alocările bugetare anuale, în valoare de 426,8 milioane EUR pentru întreaga perioadă de programare. Sumele au crescut în fiecare an, de la 54,2 milioane EUR în 2014 la 67,9 milioane EUR în 2020.

Tabelul 1. Bugetul planificat pentru fiecare an

Exercițiul bugetar	Suma planificată (EUR)	Creșterea anuală (%)
2014	54 158 000	-
2015	56 323 637	4 %
2016	58 852 000	4,5 %
2017	62 515 000	6,2 %
2018	62 282 000	-0,4 %
2019	64 771 000	4 %
2020	67 913 000	4,9 %
Total	426 814 637	

Surse: programele anuale de lucru 2014-2020

Cea mai mare parte din bugetul programului (25 %) a fost alocată obiectivului specific de „prevenire a violenței (Daphne)”. Obiectivul specific cu a doua alocare bugetară ca mărime a fost cel de promovare a nediscriminării (22 %). Distribuția completă este disponibilă în tabelul 2 de mai jos.

Tabelul 2. Obiective specifice și sumele planificate

Obiectivul specific	Bugetul (EUR)	Cota
Prevenirea violenței împotriva copiilor, a tinerilor și a femeilor și a altor grupuri expuse riscurilor (Daphne)	109 835 157	25,73 %
Promovarea nediscriminării	93 294 280	21,86 %
Prevenirea și combaterea rasismului, a xenofobiei, a homofobiei și a altor forme de intoleranță	56 321 000	13,20 %
Promovarea egalității între femei și bărbați și abordarea integratoare a acestora	50 066 000	11,73 %
Promovarea drepturilor persoanelor cu handicap	44 034 000	10,32 %
Promovarea drepturilor copilului	31 740 200	7,44 %
Promovarea drepturilor care decurg din cetățenia UE	19 571 000	4,59 %
Asigurarea celui mai înalt nivel de protecție a datelor	11 783 000	2,76 %
Respectarea drepturilor consumatorilor	10 170 000	2,38 %
Total	426 814 637	100 %

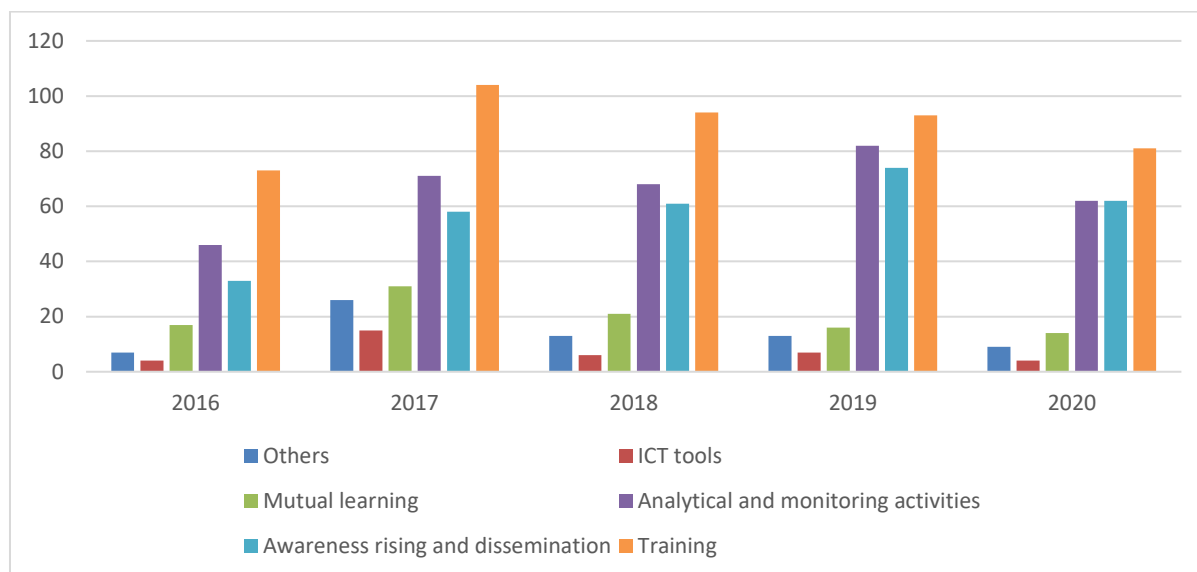
Surse: Programele anuale de lucru 2014-2020

2.3. Punerea în aplicare

În perioada 2014-2020 au fost planificate în total **81 de cereri de propuneri**. Cel mai mare număr dintre aceste cereri a acoperit obiectivul specific de „prevenire a violenței (Daphne)”, cu 18 cereri de propuneri. Întrucât obiectivul specific privind „drepturile consumatorilor” a fost finanțat numai prin achiziții publice, nu au existat cereri de propuneri în acest sens. Per total, **942 de granturi pentru acțiuni și granturi de funcționare** au fost acordate pe întreaga durată a programului.

Cea mai mare parte a activităților finanțate de proiectele DEC în perioada 2016-2020 pot fi clasificate drept „activități de formare” (35 %).

Figura 1. Tipuri de activități finanțate pe ani (2016-2020)⁴

Notă: Axa verticală măsoară numărul de activități. Proiectele pot fi atribuite mai multor tipuri de activități. Datele înainte de introducerea granturilor electronice în 2016 au avut un format diferit și nu au putut fi utilizate pentru această analiză.

Surse: Documente de proiect elaborate de DG JUST (granturi pentru acțiuni și granturi de funcționare).

Organizațiile non-profit au reprezentat majoritatea beneficiarilor în perioada 2016-2020 (57 %)⁵.

Achizițiile publice au reprezentat un important mecanism de finanțare pentru o serie de obiective specifice, însumând **345 de contracte** pe întreaga perioadă. „Rasismul și alte forme de intoleranță” a fost obiectivul specific care a utilizat cel mai mult această opțiune de finanțare, cu 112 contracte de achiziții publice pe parcursul perioadei.

În total, aproximativ **81 de milioane EUR** au fost alocate contractelor și serviciilor de achiziții publice. Cel mai frecvent tip de achiziții publice a fost pentru activitățile analitice și de monitorizare.

Conform datelor colectate, în perioada 2014-2015, grupul cel mai vizat pentru sprijin a fost reprezentat de tineri (inclusiv copiii), urmat de femei și studenți. În perioada 2016-2020, nivelul de detaliu al grupărilor-țintă a crescut, iar profesioniștii au devenit grupul cel mai vizat pentru sprijin, urmat de femei și copii. Alte grupuri semnificative sunt cetățenii UE, tinerii și comunitățile.

2.4. Principalele realizări ale programului

Introducerea unui sistem de indicatori pentru programul DEC a fost utilă pentru măsurarea realizărilor acestuia. Articolul 14 din Regulamentul DEC enumeră indicatorii care servesc drept bază pentru monitorizare și evaluare.

Datele colectate din rapoartele de proiect arată că, între 2016 și 2020, cel puțin **80 de milioane de persoane** au fost informate prin intermediul campaniilor de informare și diseminare sau au participat la evenimente de sensibilizare. Această cifră include diverse grupuri-țintă, dintre care cel mai numeros este publicul larg (aproximativ 46 de milioane),

⁴ Datele pentru perioada 2014-2015 nu sunt disponibile.

⁵ Datele pentru perioada 2014-2015 nu sunt disponibile.

urmat de cetățenii UE (aproximativ 19 milioane), femei (aproximativ 4 milioane), comunitatea științifică, societatea civilă, responsabilii de elaborarea politicilor, mass-media (aproximativ 3 milioane), persoane care aparțin comunității LGBT (aproximativ 1 milion) și persoane care reprezintă întreprinderi/companii (aproximativ 1 milion).

În plus, aproximativ **85 000 de persoane** au participat la evenimente de schimb și de învățare reciprocă și cel puțin **1,5 milioane de persoane** au participat la activități de formare.

Pe baza dovezilor disponibile, **creșterea nivelului de cunoaștere și a gradului de sensibilizare în rândul părților interesate și a beneficiarilor finali** este de departe cel mai frecvent raportat rezultat, menționat de **78 % dintre proiectele** pentru care a fost disponibil un raport tehnic. Acest lucru este în conformitate cu logica de intervenție a programului: acesta intenționează să declanșeze o schimbare de comportament în societate, pentru care sensibilizarea este esențială.

645 de instrumente și mecanisme transfrontaliere au continuat după încheierea proiectelor, inclusiv grupuri consultative oficiale, memorandumuri de cooperare/acorduri de cooperare și rețele.

În cursul perioadei sale de punere în aplicare, programul DEC a primit un număr mare de cereri (4 903). Au fost primite aproximativ cinci cereri pentru fiecare grant acordat. În ansamblu, **rata medie de succes a primirii unui grant în cadrul programului DEC a fost de 17 %**. Proiectele nu au fost distribuite în mod egal între statele membre. Principalul motiv este faptul că unele țări au depus un număr deosebit de mare de cereri. Este important să se sublinieze faptul că granturile de funcționare, care finanțează în principal rețele la nivelul întregii UE, au garantat o acoperire geografică echitabilă la nivelul UE.

Pe lângă indicatorii stabiliți în regulament, au fost elaborați mai mulți indicatori suplimentari pentru a măsura realizările programului.

Deși datele sunt disponibile doar parțial la momentul redactării, atingerea țintelor pentru 2020 pentru majoritatea indicatorilor, în raport cu obiectivul general al programului⁶, pare dificilă, având în vedere că Europa iese dintr-o lungă recesiune financiară, exacerbată în 2020 de criza provocată de pandemia de COVID-19. Numai obiectivul pentru indicatorul privind „*procentul de europeni care se consideră «bine» sau «foarte bine» informați cu privire la drepturile de care se bucură în calitate de cetățeni ai Uniunii*” a fost atins, cu mult înainte de 2020.

Au fost utilizați mai mulți indicatori suplimentari pentru a evalua performanța programului la nivelul obiectivelor specifice individuale. Datele disponibile până în prezent arată că țintele pentru mai mulți indicatori au fost atinse sau depășite⁷.

În ceea ce privește situația inițială, descrisă în evaluarea impactului din 2011⁸ și în evaluarea ex-post din 2015 a celor trei programe precedente (Daphne III, Drepturi fundamentale și cetățenie și Progress)⁹, dovezile arată că aproape toate dificultățile identificate la momentul

⁶ Să contribuie la dezvoltarea în continuare a unui spațiu în care egalitatea și drepturile persoanelor (consacrate în Tratatul privind Uniunea Europeană, în Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, în Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene și în convențiile internaționale privind drepturile omului la care UE a aderat) sunt promovate, protejate și puse efectiv în aplicare.

⁷ Cum ar fi „Ponderea populației care se consideră bine sau foarte bine informată cu privire la drepturile de care se bucură în calitate de cetățeni ai Uniunii”, „Nivelul de încredere a consumatorilor în cumpărăturile transfrontaliere”, „Procentajul persoanelor care consideră că violența domestică împotriva femeilor este inacceptabilă”.

⁸ SEC(2011) 1364 Final, ibidem.

⁹ Comisia Europeană (2015), evaluare ex-post a cinci programe puse în aplicare în cadrul perspectivei financiare 2007-2013 – raport final, ibidem.

respectiv au fost depășite în programul DEC, cu excepția persistenței dezechilibrului geografic.

3. REZULTATELE EVALUĂRII

3.1. Eficacitatea

Pe baza dovezilor calitative colectate, punerea în aplicare a programului DEC a fost eficace și a contribuit la îndeplinirea obiectivelor sale generale. În special, succesul său s-a datorat **calității majorității proiectelor**, permițând punerea în aplicare a unor acțiuni specifice, cum ar fi campanii de sensibilizare, cursuri de formare, publicarea de materiale, cercetare și date relevante. Atât cercetarea documentară, cât și activitatea de teren arată că **aproape toate proiectele finalizate au obținut rezultatele preconizate**.

Activitățile și realizările tuturor proiectelor incluse în eșantion erau direct relevante pentru obiectivele specifice ale programului. În ansamblu, dovezile colectate sugerează că programul DEC a contribuit la **o mai bună cunoaștere a dispozițiilor fără caracter obligatoriu și cu caracter obligatoriu ale UE**.

O interacțiune complexă între factorii interni și externi a sprijinit și, în același timp, a împiedicat realizarea programului. Factorii interni se referă în principal la dificultățile legate de procesul de depunere a cererilor, de capacitatea internă a partenerilor de proiect, precum și de tipul și calitatea consorțiului de proiect. Factorii externi frecvenți au fost legați de impactul șocurilor externe, cum ar fi pandemia de COVID-19, și de provocarea de a implica entitățile publice și părțile interesate în activitățile planificate.

Analiza a constatat că factorii de succes în proiectele DEC includ calitatea parteneriatelor, reunirea organizațiilor cu expertiză complementară, asocierea competențelor manageriale și de coordonare cu experiența de lucru cu grupurile-țintă de pe teren. Un alt element al succesului este capacitatea proiectelor de a răspunde scopurilor cererilor de propuneri, urmărind, în același timp, strategiile pe termen mai lung ale organizațiilor de punere în aplicare.

3.2. Eficiența

Dovezile calitative existente demonstrează că **beneficiile punerii în aplicare a proiectelor depășesc costurile** și, în acest sens, a fost obținută eficiența. Cu toate acestea, costurile legate de sarcina administrativă sunt considerate în continuare o problemă de către beneficiari, în special în ceea ce privește procedurile de depunere a cererilor și de raportare. Deși majoritatea beneficiarilor au identificat sarcina administrativă ca fiind o componentă de cost importantă, aceștia au recunoscut, de asemenea, că cerințele administrative împovărătoare sunt legitime atunci când sunt în joc transparența și echitatea în utilizarea finanțării publice.

Costurile administrative ale DEC sunt percepute, în medie, ca fiind mai ridicate în comparație cu alte alternative din afara cadrului UE sau cu programele naționale. Instrumentele de finanțare naționale și internaționale sunt considerate a fi mai puțin exigente în ceea ce privește cerințele de depunere a cererilor și de raportare.

În ceea ce privește **beneficiile**, programul DEC oferă posibilitatea de a lucra la nivel transnațional, de a face schimb de bune practici și de a construi relații cu partenerii consorțiului și de a consolida capacitatea internă și expertiza. Există, de asemenea, câștiguri intangibile, cum ar fi o reputație mai bună și o **credibilitate mai mare a organizației lor**, ca urmare a participării la proiecte finanțate de UE.

Evaluarea a identificat **subutilizarea bugetului în cazul a 82 % din proiectele** incluse în eșantion. Deși subutilizarea este larg răspândită în eșantionul analizat, majoritatea proiectelor intervievate au raportat o subutilizare de aproximativ 10-12 %, care a fost atribuită în principal epidemiei de COVID-19 și, în consecință, opririi reuniunilor și activităților care necesitau prezența fizică, ceea ce a condus la economii legate de costurile de deplasare și de ședere pentru reuniunile fizice, ateliere și alte evenimente.

În comparație cu predecesorii săi, s-a înregistrat o îmbunătățire în ceea ce privește adoptarea/publicarea promptă a cererilor de propuneri în cadrul programului DEC și previzibilitatea acestora. Informațiile colectate prin interviuri cu beneficiarii recurenți arată că **fuzionarea programelor anterioare a simplificat considerabil procedurile de gestionare și de punere în aplicare.**

3.3. Relevanța

Nevoile identificate la momentul adoptării Regulamentului privind programul DEC sunt **încă relevante** pentru a garanta că egalitatea și drepturile consacrate în Carta drepturilor fundamentale a UE și în alte instrumente cu caracter juridic obligatoriu continuă să fie promovate în întreaga UE. În plus, programul a continuat să se adapteze la apariția unor noi nevoi și amenințări, cum ar fi creșterea discursurilor de incitare la ură.

Analiza a confirmat, de asemenea, că acțiunile puse în aplicare în cadrul programului DEC sunt relevante pentru nevoile părților interesate, cum ar fi îmbunătățirea bazei de cunoștințe, schimbul de bune practici prin învățare reciprocă, consolidarea capacităților și sprijinul structural pentru structuri organizaționale specifice. În plus, programul a fost relevant pentru a viza beneficiarii finali – în ultimă instanță, publicul UE. Acest lucru a fost confirmat prin mai multe elemente ale evaluării, cum ar fi analiza extragerii textului, un eșantion de proiecte și consultări ale părților interesate.

În ceea ce privește capacitatea programului de a selecta cei mai relevanți beneficiari, au fost identificate două tipuri de beneficiari ca fiind deosebit de relevante, dar mai puțin probabil să fie implicate: (i) autoritățile publice, în cazul cărora obstacolele în calea participării sunt legate în principal de lipsa capacității administrative și a unor resurse umane specifice; (ii) organizațiile mici de la nivel local, pentru care procesul de depunere a cererilor este foarte complex, iar cerința de a asigura cofinanțarea este dificilă.

3.4. Coerența

În programul DEC, cererile de propuneri sunt ghidate de evoluțiile strategice specifice și de prioritățile UE. În acest mod, programul DEC a acționat ca o legătură între prioritățile UE, în mod conform și coerent cu alte inițiative ale UE, cum ar fi Agenda UE în domeniul justiției pentru 2020, angajamentul strategic pentru egalitatea de gen 2016-2020, Strategia europeană 2010-2020 pentru persoanele cu handicap, lista de acțiuni ale Comisiei în vederea promovării egalității pentru persoanele LGBTI și cadrul UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor până în 2020. Analiza indică, de asemenea, un anumit nivel de coerență cu politicile și evoluțiile naționale la nivel de proiect.

3.5. Valoarea adăugată europeană

Valoarea adăugată europeană a programului DEC a fost evaluată pe baza următoarelor patru criterii:

- 1) sprijinirea punerii în aplicare a legislației UE și sensibilizarea cu privire la drepturile care decurg din aceasta;
- 2) creșterea încrederii reciproce între statele membre și a cooperării transfrontaliere;
- 3) dezvoltarea și diseminarea celor mai bune practici;

- 4) crearea de standarde, instrumente practice și soluții care să abordeze provocările de la nivelul UE.

Datorită caracterului său transnațional, programul a avut succes în toate aceste privințe. Analiza a identificat elemente suplimentare ale valorii adăugate europene a programului:

- Aceasta reprezintă o sursă importantă de finanțare, permițându-le beneficiarilor să pună în aplicare proiecte suplimentare care abordează provocările pentru care a fost înființat programul DEC.
- Primirea de finanțare din partea UE și punerea în aplicare a activităților în cadrul programului DEC au avut consecințe pozitive pentru proiecte în ceea ce privește îmbunătățirea reputației și creșterea vizibilității, pe care nicio contribuție națională nu ar fi putut să le dezvolte.
- Programul DEC a constituit un motor important pentru inovare, deoarece puține fonduri naționale sunt disponibile pentru testarea acțiunilor inovatoare și transnaționale.
- Programul DEC a generat un efect asupra domeniului de aplicare¹⁰, prin extinderea acțiunilor puse în aplicare de beneficiari într-un mod care ar putea fi cu greu susținut de intervențiile la nivel național.

Beneficiarii remarcă faptul că cooperarea transfrontalieră și parteneriatele și rețelele transnaționale, precum și învățarea reciprocă între parteneri sunt principalele rezultate ale participării lor la program. Dimensiunea transnațională este deosebit de evidentă pentru beneficiarii granturilor de funcționare, datorită misiunii lor europene; activitățile lor nu ar fi putut fi dezvoltate în mod similar prin finanțare națională sau din afara UE.

3.6. Echitatea

Resursele și sprijinul programului DEC **nu au fost distribuite în mod egal între țările participante**, iar distribuția resurselor DEC s-a concentrat pe un număr mic de țări – în primul rând Italia, Belgia, Grecia și Spania, de unde solicitanții depun cereri mai frecvent. Totuși, această imagine se schimbă odată ce populația țărilor participante este luată în considerare, deoarece unele țări mai mici au un număr mare de beneficiari în comparație cu populația lor (de exemplu, Malta și Cipru). În plus, a existat un nivel destul de ridicat de participare în România și Bulgaria.

În ansamblu, finanțarea programată ajunge **în mod echitabil la diferite grupuri-țintă**, în pofida concentrării resurselor programului DEC asupra a trei obiective specifice. Adesea, aceleași grupuri-țintă au fost vizate prin diferite obiective specifice.

Au fost dedicate resurse financiare semnificative pentru promovarea priorităților transversale privind egalitatea de gen, drepturile copiilor și drepturile persoanelor cu handicap. În etapa de punere în aplicare, cererile de propuneri care s-au axat pe gen, pe drepturile persoanelor cu handicap și pe drepturile copiilor au fost, în cea mai mare parte, cele organizate în cadrul obiectivelor specifice relevante. Deși există o bună conștientizare a importanței abordării integratoare a egalității de gen, proiectele DEC aprobate denotă o lipsă generală de cunoaștere a bunelor practici în ceea ce privește cele mai bune modalități pentru a integra perspectiva de gen în activitățile finanțate în afara proiectelor consacrate acestei teme. Beneficiarii întâmpină dificultăți în ceea ce privește formularea unei perspective de gen atunci când își elaborează cererea.

¹⁰ Efectul asupra domeniului de aplicare înseamnă „extinderea acțiunilor existente prin sprijinirea grupurilor sau a domeniilor de politici care altfel nu ar fi beneficiat de un astfel de sprijin”.

3.7. Simplificarea

Sistemul de depunere a cererilor introdus recent (portalul de finanțare și licitații) a simplificat procesul de depunere a cererilor și a îmbunătățit colectarea și agregarea datelor de monitorizare. În general, beneficiarii evaluează pozitiv noile instrumente informatice dezvoltate pentru depunerea cererilor și pentru gestionarea granturilor și le consideră eficiente și ușor de utilizat. Tendința către o digitalizare sporită este considerată în mod clar drept o evoluție pozitivă, deși ar putea exista încă spațiu pentru simplificarea în continuare a procesului, în special în ceea ce privește sarcina administrativă legată de documentația cerută din partea solicitanților.

4. CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE

Programul DEC 2014-2020 a fost lansat într-un moment în care efectele crizei economice și financiare au condus la o reducere generală a resurselor naționale și a fondurilor disponibile pentru chestiuni sociale și legate de drepturi. În acest context politic și economic dificil, programul și-a dovedit **valoarea adăugată europeană și rolul esențial în dezvoltarea unui spațiu european al egalității și al drepturilor.**

Programul DEC **continuă să fie relevant** pentru nevoile în schimbare ale părților interesate și ale publicului din UE. Acest lucru a fost garantat prin natura sa flexibilă de programare, inclusiv prin stabilirea anuală a nevoilor și a chestiunilor politice emergente prioritare, precum și prin dialogul cu organizațiile societății civile.

Per total, pe baza dovezilor calitative colectate, punerea în aplicare a programului DEC a fost **eficace și a contribuit la îndeplinirea obiectivelor sale generale.** În special, acest lucru s-a datorat **calității majorității proiectelor** puse în aplicare cu finanțare din programul DEC, permițând realizarea unor acțiuni concrete, direct **relevante pentru nevoile în schimbare de pe teren.**

Atât cercetarea documentară, cât și activitatea de teren arată că proiectele au avut în mare parte succes în punerea în aplicare a activităților planificate și că **aproape toate proiectele finalizate au obținut rezultatele preconizate.**

Dovezile calitative colectate de studiu sugerează că **beneficiile programului DEC sunt mai mari decât costurile.**

În ceea ce privește situația inițială, descrisă în evaluarea impactului din 2011¹¹ și în evaluarea ex-post din 2015 a celor trei programe precedente (Daphne III, Drepturi fundamentale și cetățenie și Progress)¹², rezultatele evaluării arată că aproape toate dificultățile identificate la momentul respectiv au fost depășite în programul DEC, cu excepția persistenței dezechilibrului geografic.

Evaluarea a identificat, de asemenea, o serie de lecții care sunt avute în vedere pentru succesul programului DEC, programul CEDV, în special necesitatea de a dezvolta un cadru de monitorizare mai solid, care să colecteze în mod sistematic informații privind realizările și rezultatele obținute, de a lua în considerare măsuri suplimentare de îmbunătățire a echilibrului geografic, de a aplica o abordare orientată spre rezultate, de a reduce sarcina administrativă pentru solicitanți și beneficiari și de a consolida abordarea integratoare a egalității de gen.

¹¹ SEC(2011) 1364 Final, ibidem.

¹² Comisia Europeană (2015), evaluare ex-post a cinci programe puse în aplicare în cadrul perspectivei financiare 2007-2013 – raport final, ibidem.